

Scenariusz nr 5 dotyczący projektu *Metody i sposoby przeciwdziałania mowie nienawiści i fake news – szkolenie dla przedstawicieli i pracowników sektora edukacji nieformalnej.*

Temat: Mowa nienawiści czy fake news? Przykład Euroweek

Czas trwania: 60 minut

Cel ogólny: Poznanie czym jest i na czym polegają: fake newsy i mowa nienawiści.

Cele szczegółowe:

Wyjaśnienie młodzieży czym jest mowa nienawiści i fake news. Pozwolenie młodzieży na samodzielne poszukiwanie informacji. Nauczenie, że każde informacje znalezione w Internecie należy weryfikować. Promowanie krytycznego myślenia.

Liczba uczestników: scenariusz skierowany do max 25 osobowej grupy w wieku licealnym.

Metody: energizer, samodzielne poszukiwanie informacji w Internecie, burza mózgów/dyskusja, refleksja.

Materiały: białe kartki papieru A4 (tyle sztuk ile jest uczestników zajęć), tablica, flipchart lub komputer z rzutnikiem, telefony, komputery z dostępem do Internetu

Przebieg:

1. Wprowadzenie (15 min)

Energizer – Precyzja opisu : Rozdajemy wszystkim uczestnikom białe kartki A4. Uczestnicy siadają w kole, zamykają oczy, siedzą w całkowitej ciszy, słuchając poleceń prowadzącego zabawę. Podaje on komunikaty, możliwie jednoznacznie, określające sposób składania i odrywania kawałków kartki. Uczestnikom gry nie wolno zadawać żadnych pytań. Mają wykonywać ćwiczenie tak, jak ich zdaniem zaleca im osoba prowadząca. Czynność składania kartek i odrywania rogów podajemy kilkakrotnie. Na zakończenie zabawy prosimy wszystkich o otwarcie oczu i rozłożenie kartek. W zależności od precyzji podawanych opisów czynności uzyskamy bardziej lub mniej podobne wydzieranki. Różnice wyglądu kartek uzmysławiają nam odmienne pojmowanie pozornie jednoznacznych werbalnych komunikatów.

2. Zadania (30 min)

- Prowadzący pyta się uczniów czy wiedzą czym jest mowa nienawiści i fake news (Załącznik 1.). Wspólnie tworzą definicje obu pojęć, które zostaną spisane w miejscu widocznym dla wszystkich uczniów (tablica, flipchart, spisane na komputerze i wyświetlone przez rzutnik. Warto również zapytać się młodzieży czy znają jakieś przykłady fake news i mowy nienawiści (ok. 10-15 minut).
- Krótkie przedstawienie czym jest Euroweek (Załącznik 2.) i polecenie aby uczniowie samodzielnie znaleźli przykłady mowy nienawiści i fake news dotyczących Euroweek (ok. 10 minut)

- Dyskusja: Jakie znaleźli informacje, czy jest to faktycznie mowa nienawiści lub fake news? Pytanie czy uczniowie sprawdzili wyszukane informacje, czy znaleźli ich zaprzeczenie, jaką wyrobili sobie opinię na temat i czy po przemyśleniu pozostaje taka sama. (ok. 10 minut)

Ewaluacja/ podsumowanie (15 min):

Podsumowanie i refleksja na temat znalezionych informacji, przedstawienie jak ważne jest sprawdzanie wszystkich informacji, że nie należy od razu wierzyć wszystkiemu, co przeczytają w Internecie, prasie lub usłyszą w telewizji. (ok. 10 minut)

Materiały do prowadzącego:

Załącznik 1.

Czym jest mowa nienawiści?

Nie ma jednolitej definicji mowy nienawiści w międzynarodowym prawie dotyczącym praw człowieka. Można by twierdzić, że można ją zidentyfikować tam, gdzie jest widziana, ale kryteria są często nieuchwytnie lub sprzeczne, ponieważ mowa nienawiści jest pojęciem parasolowym, które ujmuje szeroki zakres wyrazu.

Nawoływanie do nienawiści, które musi być zakazane na mocy Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, wymaga pewnych poważnych form propagowania dyskryminacyjnych, nienawistnych przekazów lub narracji, które stanowią podżeganie do dyskryminacji, przemocy lub wrogości. Te międzynarodowe normy sugerują, że próg w tym zakresie powinien zostać ustalony na podstawie sześcioczęściowego testu podżegania:

1.Kontekst wyrażenia: w szczególności istnienie konfliktu w społeczeństwie, niedawne przypadki przemocy wobec grupy docelowej, istnienie i historia zinstytucjonalizowanej dyskryminacji, krajobraz medialny oraz stopień, w jakim poglądy grupy docelowej są reprezentowane w formalnych procesach politycznych;

2.Mówca: stanowisko mówcy oraz jego autorytet lub wpływ na słuchaczy, stosunek słuchaczy do mówcy oraz kwestie takie jak stopień wrażliwości i strachu wśród różnych społeczności.

3.Zamiar mówcy aby zaangażować innych w podżeganie: zamiar skierowania się do grupy na podstawie chronionej lub prywatnej charakterystyki i posiadanie wiedzy o konsekwencjach swoich działań oraz świadomość, że konsekwencje te wystąpią lub mogą wystąpić w zwykłym toku zdarzeń.

4.Kontekst wypowiedzi: co zostało powiedziane, łącznie z formą i stylem wypowiedzi i/lub przesłania, czy zawierało ono bezpośrednio czy pośrednio wezwanie do dyskryminacji, wrogości czy przemocy, oraz charakterem użytych argumentów, a także równowagą pomiędzy nimi.

5.Zakres i znaczenie wypowiedzi: w szczególności, jego publiczny charakter, środki oraz intensywność lub wielkość w odniesieniu do jego częstotliwości lub objętości.

6.Prawdopodobieństwo wystąpienia szkód lub gróźb: pojawia się w wyniku wyrażenia i/lub stanowiska, w tym groźba wystąpienia szkody.

Czym są fake newsy?

Termin „fake news” jest neologizmem i nie ma formalnej definicji. W luźnym tłumaczeniu możemy powiedzieć, że jest to wiadomość mająca na celu wprowadzenie odbiorcy w błąd. Nie jest prawdą, ani nie jest kłamstwem. Fake news opiera się zazwyczaj na dezinformacji lub żarcie, często zawierając elementy prawdziwe. Fake newsy mogą udawać prawdziwe informacje, artykuły, posty w mediach społecznościowych, memy itp. Mogą być tworzone w różnych intencjach, od oszustwa, poprzez narzędzia propagandy, wywołanie sensacji, po żart.

Internet to obecnie najpopularniejsze źródło komunikacji. Należy jednak z dystansem podchodzić do publikowanych w nim treści. Z badania IAB Polska „Dezinformacja w sieci. Analiza wiarygodności kanałów informacyjnych” wynika, że liderem w rozpowszechnianiu fake newsów są właśnie media społecznościowe. Na drugim miejscu portale internetowe.

Jakiś czas temu fake newsem, który zdominował media i internet był „niebieski wieloryb”. Media zalewały nas informacjami o negatywnych, wręcz tragicznych konsekwencjach „gry”, której ofiarami padały dzieci. Niestety przy dystrybuowaniu tego typu treści górę wzięła ludzka wyobraźnia. Mało kto pofatygował się o sprawdzenie informacji.

Mylące mogą być też wiadomości, których głównym celem jest sparodiowanie, ośmieszenie opisywanej sytuacji bądź osoby i interpretacja ich jako właśnie fake newsa. Granica często się zaciera i powstaje błędne koło napędzane przez samych czytających. Upubliczniając treści, które nie mają pokrycia w rzeczywistości, sami narażamy się na nieprzechylne komentarze ze strony innych.

Załącznik 2.

Czym jest Euroweek?

Program EuroWeek –Szkola Liderów jest specjalnym obozem edukacyjnym pozwalającym młodym ludziom aktywnie włączyć się w życie demokratycznego społeczeństwa dzisiejszej Europy. Większość zajęć jest prowadzonych w języku angielskim przez szkoleniowców i wolontariuszy z różnych stron świata. Program Euroweek jest międzynarodowym programem, który ma na celu rozwój zdolności intelektualnych, przywództwa, kreatywności, komunikacji oraz umiejętności interpersonalnych u uczestników poprzez stosowanie różnorodnych technik, podejście formalne, nieformalne i ponadkulturowe, co pomoże przygotować uczestników do integracji i zrozumienia obecnego świata.